

Mirko Polić

Mladost v Trstu

Avtor svojih mladostnih spominov ni dokončal, vendar tudi taki kot so, lepo ilustrirajo življenje slovensko hrvaške družine v Trstu, obenem pa pripovedujejo o začetkih šolanja kasnejšega uspešnega skladatelja, dirigenta in direktorja ljubljanske Opere, ki je v njegovem času dosegla visok nivo.

Moj oče je bil doma iz hrvaškega Primorja (rojen v Karlobagu 1. 2. 1858); svojo mladost je preživel na Sušaku, Reki in v Bakru, kjer se je izučil tiskarstva. Študiral je sicer samo osnovno šolo, toda izvrsten pedagog Čeh Cihlař in samo enkrat očetov „kajiš“ sta mu odprla razmeroma široko obzorje in brihtna, čeprav trmoglava butica si je v teku življenja nabrala mnogo in sorazmerno tehtnega znanja na mnogih področjih človeškega udejstvovanja.

Mlad je odrinil v svet, v Zagreb, kamor je stremel sleherni Hrvat in tam je kmalu zavzel vidno mesto med svojimi sodobniki, ki so jih razna politična vprašanja pretresala v dno duše. Saj so se v tistem času začele uveljavljati posledice nagodbene politike, ki so v ukrepih bana Khuen-Hedervaryja in fin. ravnatelja Davida l. 1883 naenkrat dobile najbolj viden izraz in izzvale najbolj burno reakcijo naroda, ki je kulminirala v „jurišu“ na dvojezične table. Moj oče, eden začetnikov tega pohoda, je bil ranjen na glavi ter je moral bežati v Avstrijo. Tako ga je usoda zanesla v Trst, oko južnega slovanstva. Tam je vstopil v Dolenčevo tiskarno, kjer je kmalu postal delovodja, l. 1885 pa, ko se je poročil in je kmalu nato lastnik Viktor Dolenc umrl, odgovorni za tiskarno in skrbnik pokojnikove družine.

Dolenčeva tiskarna, zelo skromen tiskarski zavod, je bila tiste čase edino podjetje te stroke v slovenskih rokah. Razen skromne literature in še bolj skromnih potrebščin za del našega življa se je tiskala v njej Naša sloga, tedenski časopis, ki ga je izdajal in urejal Matko Mandić in Edinost tudi skromni list za politične potrebe takrat prebujajočih se tržaških Slovencev. Menda ga je takrat urejeval Viktor Cotič. Da bi omogočili obstoj takega podjetja, je marsikateri slovenski uradnik državnega aparata (namestništvo, pošta, finančna služba itd.) oddajal dela iz svojega območja tej tiskarni, ker od prej omenjenih publikacij, ki so bile finančno pasivne, ni bilo misliti na kak denar in uspeh.

Med drugim je poštno ravnateljstvo tiskalo t.zv. Spitzzettel (poštna imena v visokih nakladah), ki so se lepili na poštne omote, precej donosno delo, ki je v onem času hranilo in držalo in tiskarno in časopis.

Viktor Dolenc je zapustil vdovo rojeno Furlanko in dvoje malih otrok, Viktorijo in Edvarda. Ker je zapustil tudi nekaj dolga, je padel predlog, ki ga je baje posebno podpiral Matko Mandić, naj se vse proda na dražbi. Kot kupec bi se pojavil nekaj konzorcij, ki bi za 2000 gold. prevzel vse in uredil tiskarno za bodoče zahtevnejše in boljše čase.

Moj oče se je temu zoperstavil. Kakor mi je često pravil, je smatral za svojo človeško dolžnost, da zagotovi bodočnost družine svojega pokojnega šefa, poleg tega pa mislim, da ga je mikala želja po lastni emancipaciji. Opirajoč svoje račune na trenutno ugodno delovno konjunkturo, se je obvezal z zadolžnico na menda 25.000 gld., ki jih bo odplačeval seveda z obrestmi, vdovi v obliki rente. S tem je napravil vsekakor človekoljubno dejanje ter se oddolžil svojemu pokojnemu gospodarju, kajti tiskarna je s tako vsoto bila mnogokrat preplačana. Zameril se je pa hudo političnim faktorjem, ki so očitno hoteli na lahek in cenen način priti do osnove svojega tiskarskega zavoda. Tako si je moj oče v svojem 27. letu — kdaj neki bi mogel človek biti pogumnejši in podjetnejši? — naprtil na svoja ramena polno odgovornost za podjetje, dvoje familij in nerazpoloženje lastnih političnih somišljenikov, kar je postalo pozneje naravnost usodepolno zanj in za njegovo delo.

Toda usoda gre svoja pota in vsak izmed nas se trudi, kako bi ji olajšal delo. Tudi v tem primeru je nastopila kmalu kazen za mladeniško objestnost in precenjevanje lastnih moči. Še istega leta je reforma v ekspedituri odpravila „Spitzzettle“ in tiskarna Dolenc je bila ob najosnovnejše delo. In ravno v času, ko so montirali nekaj novih, na dolg kupljenih strojev za boljše delo zavoda, ko je prihajal novo naročeni in na odplačilo (menice!) nakupljeni tiskarski material. . .

Takrat je moja 18-letna mati Marija prvič okusila resnost in trdoto življenja. Ko se je v januarju 1885 poročila z malo znanim, resnim, toda živahnim in zanimivim Hrvatom, ki ga je spoznala na izletu v Ricmanje, si je domišljala, da jo bo popeljal v veselo in kratkočasno življenje. O kakih eksistenčnih skrbih si ji seveda ni niti sanjalo. Brez tehtnega preudarka (kaj bi 17 letno dekle mnogo tuhtalo!) je pustila svojega častilca Ivana Umeka, brata prijateljice Eme, ter sledila prigovarjanju svoje matere, ki je mogoče videla za hčerko v podjetnem Hrvatu boljšo bodočnost kot pri skromnem, subalternem državnem uradniku. Saj tudi njihove razmere niso bile bogve kake. Ona je bila sicer iz imenitne in bogate lokavske familije Lantirjev, ki so (vsekakor bolj v šali) vezali svoj rod na oni grofov Lantieri-jev. Saj je njen oče v mladih letih za stavo spravil konja po stopnicah v prvo nadstropje, od koder mu je potisnil glavo skozi okno, da bi ga vsi dobro videli ter je potem moral podreti zid, da bi ga spet spravil hlev; in take ekstravagancije kažejo vsekakor na imenitnejše poreklo. Toda njen mož Anton Muha je prišel v mladih letih iz Brezovice v Trst kot loščilec podov ter si je šele z neumornim trudom uredil skromno prodajalno pohoštva, z nekaterimi znanci v družbi pa pozneje kupil starejšo hišo na Piazza delle Legna (pozneje Goldoni), ki jo je upravljal. Šel je pot deželanov, ki so mirno in počasi prodirali v vlemesto.

In tako se je znašlo dekle kaj kmalu srede krute borbe za življenje, ki je često nalagala pomanjkanje, odrekanje zabavam in ugodnostim, prerekanje z upniki in garanti, skrbi zaradi zapadlih menic, zaradi sobotnega izplačila delavstva, zaradi vzdrževanja družine Dolenc, ki je imela tudi potrebe in je zahtevala svoje. . . In v teh mukah in borbah je njen mož postajal bolj in bolj resen. Vstajal je zgodaj in prihajal pozno domov, zmučen od dela, ker je često opravljal posle stavca in strojnika in akvitzerja poleg same administracije, če razmere niso dopuščale večjega personala. In mož jo je zanemarjal, čutila se je zapušče- no in ogoljufano za udobno in ugodno življenje, ki ga je pričakovala. In težka žalost in

brezmejna tuga se je naselila v njeni duši, ki ni bila dovolj krepka, da bi se povzpela do so-
boriteljice svojega življenjskega tovariša.

In niti otroci ji niso prinesli zadovoljstva in tolažbe, saj so pomenjali povečanje skrbi. Najprej prvorojenec Milan, pameten, živahen deček, ki je v nežni mladosti podlegel difte-
riji, pa Marija, ki je kmalu po rojstvu umrla in končno Mirko, Vera in Milka, ki smo pri-
šli na svet 1890, 1892 in 1895, da bi bremenili budžet družine Polić in da bi z njo doživeli
lepe in nelepe dneve. Pa menda več nelepih kot lepih.

Kakor vedno v življenju so se menjavali sončni in deževni dnevi. Vrstile so se periode
obilega dela in zaslužka, njihove uspehe pa so uničevale dobe brezdelja in krize, ko se je
moral zmanjševati obrat, odpuščati delavstvo, medtem ko so dolgovi ostajali in neusmilje-
no pritiskali. Tedaj je romalo zlato in skromno okrasje moje mame v zastavljalnico (Mon-
te di pietà). Živo mi je v spominu s kako muko je moj oče v takih primerih zahteval, za-
prosil ali kakorkoli izvabil materi te dragocenosti, kake scene so se odigravale pri tem. To
je moralo biti, nič ni pomagalo, le domače razmere so postajale čedalje neznosnejše.

Sigurno ni bil moj oče niti spreten finančnik, niti okreten komercialist. Marsikateri
težavi bi se bil z nekoliko spretnosti in smotrnosti lahko izognil, premnogi čisto nepotrebni
sodnijski stroški bi bili lahko odpadli. O tem me je z izredno živahnostjo in prepričeval-
nostjo poučeval dobri, toda gostobesedni in malce godrnjavi stari oče, posebno ko je bilo
treba obnavljati zapadle menice, pa me je oče pri takih posetih včasih popeljal s seboj,
menda da ublažim s svojo prisotnostjo izbruhe jeze, ki so sledili prošnji za obnovo podpisa.

Tako je nihala finančna politika mojega očeta med Scilo in Karibdo in rad verja-
mem, da mu je včasih bilo vseeno ali celo ljubše, da je pustil zapasti menice kot da bi spet
hodil v Canoso. Seveda v svojo in vseh nas škodo, kajti stroški so naraščali in moralo se
jih je prej ali slej izplačati.

Poleg tega je razvoj njegovega podjetja ogromno trpel radi trikratne preselitve, pri
katerih je bilo potrebno demontirati vse stroje, ter jih spet montirati v novem lokalu, kar
je stalo zelo veliko (zasebni monterji!) ter povzruha za dalj časa ustavilo obrat. Žalostno je
pri tem dejstvo, da je vsakokrat bil primoran na selitev od svojih sonarodnjakov — kon-
zorcija Edinosti, ki mu je redno kupil streho nad glavo! Naj se to tolmači kakorkoli, dejs-
tvo ostaja, da je moral moj oče preseliti najprej tiskarno iz Via Geppa, kamor se je vselila
tiskarna Edinost, na trg Caserma, kjer je po nekaj letih zrastel tržaški Narodni dom (s
prostori za tiskarno Edinost). Moj oče je nato s težko (radi ital. bojkota) muko našel pri-
praven lokal v ulici S. Francesco. Spet nekaj let pozneje je isti konzorcij Edinosti kupil to
hišo, da uredi v njej svojo tiskarno, ker so menda prostori v Narodnem domu postali pre-
tesni. Seveda je moral moj oče spet na lov za lokalom. Imel je pri tem srečno roko. Našel
je ogromno stavbo na Barieri, kjer smo si uredili tiskarno in stanovanje. — No to je bilo
že v času, ko sem se pripravljal na odhod od doma, tik pred prvo svetovno vojno.

Kakorkoli, to poglavje meče zares nadvse čudno luč nad razmere, ki so vladale takrat
med tako ogroženo narodnostno manjšino v Trstu, katera bi bila potrebovala čim večje
strnjenosti in vzajemne podpore, ne pa takih izbruhov maščevalnosti in netolerantnosti.
Toda izgleda da so dr. Gregorini, Slaviki, Rybaši etc. bili drugega mnenja.

Ni čuda, če je v naši rodbini vladal, poleg opisanih finančnih in družinskih tegob tudi
nekak odpor in nerazpoloženje proti oficialnim voditeljem tržaškega slovenstva. Že v mla-
di dobi sem slišal trpke opazke na njihov račun. Po svojem bistvu sem bil meditativna in
sanjava priroda. Nerač sem se družil z otroci, s katerimi se principiuelno nisem nikoli igral,

čepprav smo nekaj let stanovali v veliki vili Eisner (na Škorkli) z velikim precej zanemarjenim parkom in prekrasno teraso, s katere smo redno uživali zgodnjo velikonočno procesijo kapucinov na nasprotnem hribu Monetuci. Velikokrat me je mama izprla iz stanovanja, kjer sem bral in bral, ali pa zamišljeno posedaval po cele ure! Pa ni dosegla drugega uspeha, kot da sem prejokal ves čas na stopnišču. . . Rad pa sem sedel v odrasli moški družbi in poslušal. In zapomnil sem si trpke besede, ki so često privrele iz ust mojega tako občudovanega očeta. Ni nam bil tuj, čeprav se je ukvarjal z nami manj kot bi bilo koristno. Pogosto nas je razveselil s kakim prizorčkom, ki ga je zvečer delil z nami. Če je bil dobre volje, nam je po večerji pripovedoval zanimivosti o aktualnih dogodkih (špansko-ameriška vojna, burska vojna) ali pa o lastnih doživljajih. Nepozabni so mi ostali večeri, ko nam je v celoti opisal in orisal Robinzonove doživljaje. Že v zrelejših letih (1904-05) sem sam posegal v prav južnaško razgibano diskusijo o rusko-japonski vojni. Takrat je bilo naše večerno omizje že precej številno. Dva strica, Toni in Pepi, ki sta bila že zaradi diametralno nasprotnih značajev vedno nasprotujočih si misli, stričnik Milan Adamič (iz Bakra), ki je kakor stric Toni bil zaposlen v tiskarni, so bili kaj glasni zagovorniki lastnih misli in pogledov. Jaz sem črpal svoje opazke po večini iz razlaganj profesorja zgodovine Mahra, ki nam je precej objektivno razlagal vojaško in politično situacijo dneva. Vendar je navadno vse utihnilo, kadar je na koncu povzel besedo oče. Jasno in nazorno je znal formulirati svoje poglede in redkokdaj mu jih je kdo mogel ovreči.

Vendar so bile to le bežne epizode in blagodejni odmori v trdi vsakodnevni borbi za obstanek. Moj oče se je takrat že bližal svoji 50 letnici. Velik del življenjskih načrtov je moral zavreči, nešteto upov zakopati. V boljših, smejlejših letih si je poskušal ustvariti lasten dom. Po mnogih naporih in borbah je pripravil tasta in taščo do tega, da bi poceni kupili posestvo na Rocolu, pa je v poslednjem trenutku padlo vse v vodo. Tašča je ugotovila, da bi ji bilo predaleč hoditi vsako jutro do fratrov k maši. . .

Deset let je predsedoval Slovanskemu pevskemu društvu, ki je bilo v tisti dobi v žarišču koncertnega dela tržaških Slovencev. S Srečkom Bartlom kot pevovodjem (bil je mož mamine prijateljice Eme Umekove), sicer uradnikom pri Mankoču, je dvignil to društvo na zares lep nivo. Spominjam se koncertov v Teatru Armonia, ki so bili umetniški, družabni in končno politični dogodki devetdesetih let. Včasih sem smel na kako skušnjo. Vračal sem se kot pijan od zvokov. Ob nedeljah so pevci balincali v vili Eisner, zvečer pa so imeli često skupno večerjo, ki so jo aranžirali moji s sostanovalci Pavlovičevimi. Pa so zapeli, mene pa posadili medse na mizo, da bi jim taktiral. . . Seveda se je tudi tu vodila gonja, predvsem radi „frakarstva“, kar je dovedlo do ustanovitve „Kola“. Sledili so notranji nesporazumi in končno ženske kregarije, ki so se osredotočile v vili Eisner. Sledil je seveda neizogiben proces, ki je v raznih uradih (vodil se je kajpada z razumljivo zagrizenostjo) stal mojega očeta ogromne denarje ter je izpodjedal materino itak rahlo zdravje. Od grozeče tuberkuloze se je zdravila v Materiji več mesecev v teku dveh let, kamor sem jaz sledil svojima sestrama v šolskih počitnicah. Tako sem začel hodit na počitnice na deželo. Oče je prihajal ob sobotah zvečer s poslednjim vlakom do Hrpelj — Kozine, potem peš do Materije ter se vračal na delovni teden v ponedeljek zgodaj. Včasih smo ga spremili na vlak pa smo zlezli na bližnji hrib (menda Kokoš), od koder smo z daljnogledom opazovali, kako je vlak zavozil na postajo Sv. Andreja. Vsaj ohranil sem ta vtis. Mogoče je pri tem sodelovala v dobri meri moja fantazija. V Tubljah sem pri veselici opazoval narodne noše brčinov in čičev. Takrat me je prvič zanimal klarinet v nadvse primitivni godbi. V Brezovici

sem prvič spoznal versko in mogoče tudi rasno netoletantnost. Bežen, povsem neznan dogodek, ki se je za čudo vsekaj v moj spomin. Za časa močne nevihte z bliskom in gromom je nek mladenič brezbrizno in hladnokrvno opazoval divjanje elementa izpred vhoda, pod napuščem. Na opazko, češ, kaj se nič ne boji, je poudaril domači gospodar z neprikrito nejevoljo: nič ga ni strah božje jeze, ker je Jud in ima zvezo s hudičem. Vem, da sem mnogo premišljeval o teh besedah ter iskal v nekam sanjovem in žalobnem pogledu mirnega mladeniča zveze s peklom. . .

Iz zgodnje mladosti sem ohranil še nekaj spominov na dogodke, ki so brez dvoma vplivali na moje psihično življenje. Tako spomin na nočnega čuvaja v Kobaridu, kjer je mama bila na počitnicah. Mogoče je, da sem ta vtis osvežil po njenem pripovedovanju, češ da jo je baje turobno petje (poleg drugega) predčasno pregnalo iz lepega gorskega sveta. Vem, da je često citirala začetek speva: „Enajsta ura je že odbila! Varte se ognja . . .“, tako da imam še danes vtis, da mi je ostal neposredno v spominu, čeprav sem bil takrat menda komaj dve leti, ali celo le pol drugo leto star. Zanimivo je, da se drugega, istočasnega vtisa vsekakor dramatičnejšega dogodka ne morem spomniti, čeprav so mi ga tudi nešteto krat reproducirali. Po cesti, koder me je nosila mala domačinka Tončka Čargova, je pridrvel voz. Izognila se mu je le s skokom v apneno jamo, medtem ko je mene zagnala daleč proč od sebe. . .

Požara, ki je nastal v nekem skladišču pod našim stanovanjem, in ki sem ga doživel v svojem tretjem letu, se takisto dobro spominjam. Bilo je ponoči pa me je mama nosila skozi kuhinjo. Jaz pa sem menda videl plamene, ki so se sukljali iz poda. . . Mogoče je, da je bila kuhinja po južni navadi tlakovana z velikimi belimi in temnimi (mogoče rdečimi ali črnimi) ploščami, ki so vzbudile v meni tako domnevo. Vtis pa je še danes svež!

S petim letom sem doživel potres, ki nas je ponoči zbudil, medtem ko so bili starši v gledališču. V Bakru pa sem se osemleten tako ustrašil udarca v veliki boben, ko sem poslušal koncert angleške mornariške godbe (tam je bil del njihove sredozemske flote na obisku, jaz pa s sestro Vero na počitnicah pri svojem „noniču“), da mi stalno vsaka eksplozija (ognjemeti itd.) ustvarja živčni šok ali pa vsaj močno nelagodje.

Kako sem bil občutljiv naj ponazori dejstvo, da so me že s samo pesmijo znali spraviti v neutolažljiv jok. Predvsem Lolin spev iz Cavallerie (mama jo je navadno pela v originalu: Fior di giagiolo. . .). ali „Oj, jesenske duge noči“, ki sta jo pela oče in mati v duetu, pa „Gusle moje“. . .

Tako sem dozoreval za vstop v gimnazijo, na zunaj nenavadno miren, resnoben, sanjnav otrok, notranje močno razgiban, predvsem pa naravnost bolešno občutljiv. Saj sem neposredno pred tem sodoživljal vse faze eminoznega procesa, ki mu je sledila takojšnja izselitev iz vile Eisner v Hmelakovo hišo v ulici Fabia Severa. Stanovanje smo dobili v manjši, stranski hiši, nekaki depandansi tega posestva. Na to hišico me vežejo spomini na moj prvi glasbeni pouk. Viktorija Dolenčeva je bila glasbeno izredno nadarjeno, lepo dekle. Očividno iz hvaležnosti do krušnega očeta me je začela poučevati klavir že v vili Eisner. Vendar so spomini na te začetke zelo blede. Vem edino, da sem z osmim letom doživel kot prvo opero Saint-Saënsovega „Samsona in Dalilo“. Zanimivo je, da mi je predvsem scena ostala neizbrisno v spominu, tako da mi je bila še pozneje v karieri popolnoma sveža, čeprav te opere nisem več videl na tujih odrih. Takoj za njo pa sem slišal Wagnerjevega Lohengrina. Od glasbenega dela so mi predvsem ostale trombe — budnice iz II. dejanja, poleg tega pa se živo spominjam, da so morali izpustiti zaradi nenadne ohripelosti ba-

ritona skoraj vso sceno pred cerkvijo (drugi del II. dej.). Takrat sem (menda štiriročno) že igral nekako fantazijo iz odlomkov te opere ter vem, da sem neutrudno ponavljal tisto partijo s trombami. Pa še celo mi je takrat prišla misel na lastno opero. . . ki bi se začela s takimi fanfarami.

Vendar se je intenzivnejši pouk glasbe začel v ulici Fabio Severo, obenem z gimnazijo. Pred tem pa sem (še v vili Eisner) prebolel težko pljučnico, ki mi je vzela poldrugi mese priprave za sprejemni izpit v gimnazijo. Pripravljali nas je naš razrednik v šoli (ulica Fontana), dobri, blagi učitelj Dolinar. Zbral nas je, kar nas je bilo Slovencev, ker se je zavedal, da smo bili vse premalo podkovani za nemško srednjo šolo, čeprav je tudi ta ljudska šola imela nemščino kot učni jezik. Bil nam je ljubeči mentor od drugega razreda naprej. V prvi ljudski šoli nas je uril še stari Italijan Posarelli, po njegovi upokojitvi pa je prišel Dolinar. Pouk je bil kaj čuden. . . Bilo nas je Slovencev, ki smo poleg domačega dialekta govorili poulično italijanščino, nekaj Lahov, ki poleg svoje „lingue del dolce si“, niso razumeli božje besedice, predvsem niso imeli kakor mi, pojma o nemščini, in nekaj Nemcev, uradniških otrok, priseljencev, ki so za silo tolkli nekako nemško italijanščino. Družila nas je torej nekaka „kongangsprache“. Mučila nas je „deutsche Unterrichtsprache“, ki je nismo in nismo mogli prebaviti ne Slovenci ne Italijani, kljub velikemu trudu dobrega učitelja.

Dvakrat na teden pa nas je seznanjal s pravo, knjižno slovenščino drugi učitelj, ki je z vso resnobo zatrjeval, da se robcu pravi praviloma „facenetelj“. Da bi nas torej pripravil na višjo prosvetilnico, nas je tudi v počitnicah, že po prestanem sprejemnem izpitu, poučeval na svojem domu. Sprva je bil mnenja, da fizično na bom kos naporom gimnazije, tembolj, ker me je bila bolezen močno zdelala. Tudi oče se je nagibal k temu in še po povratku z Materije, ko smo prešli v novo stanovanje, torej nekaj dni pred začetkom šole, ni bila padla odločitev. Zavest, da bi moji sovrstniki postali gimnazijci, predvsem Perhavec, Kavčič in Krumpotič, s katerimi sem bil kar nerazdružljiv, medtem ko bi jaz moral v peto ljudsko, me je skelela. Napel sem vse svoje energije, obljubljal vse mogoče, jokal na vse pretege, dokler se oče končno ni vdal. Mislim, da je to storil močno proti prepričanju, in pozneje sem moral sam sprevideti, da bi bilo koristneje, če bi bil počakal.

In tako smo od septembra hodili na Lipski trg — Piazza Lipsia. Prevzel nas je v 1. b. dobričina Tirolec Robert Drexler kot razrednik. Že menda v drugem tednu smo imeli „Die erste deutsche Schulaufgabe“. Uspeh vsesplošno negativen. Pogum nam je močno upadel. Vendar smo se zopet znašli, napeli ušesa in z dosledno rabo nam je v par mesecih postala nemščina domača. Prvi semester je prinesel kar dober uspeh. Menda je to bilo moje najboljšo spričevalo, kar sem jih dosegel na gimnaziji. Seveda, da niso izostale posledice. Napetost je v II. sem. popustila, začelo se je markiranje in tahiniranje. Posebno matematika mi ni hotela v glavo. Nisem mogel zapopasti smisla. To je splošen pojav pri vseh disciplinah, kjer se zanemarljiva praktična plat, oziroma pri katerih pedagog zgolj teoretizira.

Ricordi della giovinezza a Trieste

Direttore d'orchestra, compositore e direttore di successo del teatro lirico di Opera di Ljubljana, trascorse la sua giovinezza a Trieste dove ricevette la sua istruzione scolastica e anche la sua prima istruzione musicale e dove, prima della prima guerra mondiale fondò l'opera slovena di Trieste. La descrizione non è terminata però si può sentire come era difficile la vita della famiglia dell'autore in una città straniera.